

És mégis mozog...

Animációs nyári táborok az Iparművészeti Múzeumban és a Ludwig Múzeumban

Dabi-Farkas Rita, Ludwig Múzeum-Kortárs Művészeti Múzeum
Joó Julianna, Iparművészeti Múzeum

Nyári animációs táborok az Iparművészeti Múzeumban

Joó Julianna beszámolója

Az idén harmadszorra rendezett az Iparművészeti Múzeum Múzeum-pedagógiai Osztálya nyári animációs tábort. Ki jelentkezik és milyen megfontolásból múzeumi animációs táborba?

Tény, hogy a jelenlegi digitális világban, amikor a gépek majdnem átveszik a hatalmat az emberek felett, trendinek számít gyermekeinket digitális eszközökkel foglalkozó táborba vinni, arról nem is szólva, hogy sok esetben nem is a szülő, hanem a gyermek igényli az ilyen kikapcsolódási lehetőséget. Többször látjuk és halljuk, hogy a gyerek jobban tudja használni a digitális eszközöket, mint szülei, hiszen „digitális bennszülöttként” együtt nőttek fel a mobil kütyükkel, számítógépes játékokkal, internettel stb., ennek köszönhetően nem meglepő módon rendkívül tájékozottak az új digitális technológiák világában. Az Iparművészeti Múzeum animációs táborába jelentkezőknél sem volt ez máshogy, a táborozó 9-14 év közötti korosztálynál. De a modern eszközökön kívül a résztvevők jellemzően jól tudtak rajzolni, ez egyfajta elvárás is volt. No, de ne szaladjuk ennyire előre!

Az első animációs tábort 2017-ben hirdettük meg a *Breuer újra itthon!* című időszak kiállításához kapcsolódva, amely a világhírű magyar származású építész és bútortervező Breuer Marcell munkáit mutatta be. A kiállítás apórája az

volt, hogy a Magyar Nemzeti Bank Értéktár programjának támogatásával 2016 őszén az Iparművészeti Múzeumba érkezett Breuer Marcell New York-i irodájának egykori berendezéséhez tartozó tárgyalóasztala. A hagyományosan berendezett kiállításban az egykori irodákat idéző fényképek, a tervrajzok és modellek között mozogva betekintést nyerhetünk a tervezési folyamatba, a tervezők mindennapjaiba és nem utolsósorban egy sztár-építész életterébe. Tudjuk, hogy az építészek élete általában nem túl izgalmas a gyerekeknek, legalábbis a képzőművészek színes életviteléhez viszonyítva, de Breuer élete ez alól kivételnek tűnt. Hiszen mégiscsak ő találta fel a csővázás székét, miközben biciklizett; ezen felül pályája jó példa is a fiatalok előtt, hiszen több csalódás is érte, de minden esetben tovább tudott lépni és „happy enddel” végződött a személyes története, miután Amerikában elismert professzor és sztárépítész lett belőle.

Tehát az animációs tábor ötlete azért is merült fel bennem, mert szerettem volna ezt a kiállítást izgalmasabbá tenni a gyerekek számára, illetve közelebb vinni hozzájuk Breuer alkotásait. Az a tapasztalat, hogy az animációs technikával a kiállítás könnyebben és gyorsabban befogadható, mint a hagyományos technikával, valamint ennek köszönhetően a gyerekek emlékeztében is tovább megmarad a múzeumi élmény.

Az első nyári táborunkat *Rajzoló kerestetik!* címmel hirdettük meg az

Iparművészeti Múzeumban. Ám a jelentkezés során is kiderült, hogy nem mindegyik szülő számára volt egyértelmű az, hogy a hagyományos animáció készítéséhez jól kell tudni rajzolni. A rajzoláson kívül persze a mobiltelefont, illetve a tabletet is majdnem szakszerűen használta mindenki, folyamatosan a hálón lógtak, néha talán túlzásba is vitték. Ebben a táborban nem meglepő módon engedélyezett volt a telefon használata, sőt... A tábor egyik célja az volt, hogy megtanítsuk a vállalkozó kedvű gyerekeknek azt, hogy hogyan lehet értelmesen használni a kütyüket, valamint a kézzel rajzolt, papírkivágásos, stop motion technikával is megismerkedhettek, mindezt nem utolsósorban egy kiállítás és egy építész életpályának felfedezésével egybekötve (vö. <https://www.youtube.com/watch?v=uf9AE7Elpn0>)

A tábor tehát nagy sikert aratott így két év múlva (közben bezárt az Iparművészeti Múzeum 2017-ben. szerk.) megrendeztük a második animációs tábort, a múzeum új helyszínén a Ráth György-villában. A korábbi táborhoz kapcsolódva *Ismét rajzoló kerestetik!* címmel hirdettük meg ezt a rendezvényt. Ennek a tábornak az volt a koncepciója, hogy a múzeum kertjéről készítsünk közösen egy szecessziós varázskertet. A villában látható *A mi szecessziónk* c. állandó kiállításához készült a 2019-es nyári táborunk, ahol az Iparművészeti Múzeum legjelentősebb szecessziós tárgyai kerültek bemutatásra és a kiállítás különlegessége az, hogy egy magyar fogadószoba, valamint egy

szecessziós ebédlő is megtekinthető, így ide belépve olyan érzésünk van, mintha időkapszulában lennénk.

Először az animáció történetével, típusaival ismerkedtek meg a táborozók, azután a rövid digitális animáció, azaz GIF készítésének technikájával; már a tábor elején sikerült egy „szellemjárós” filmet is forgatni. Ezt követően megnéztük *A mi szecesszióink* című kiállítást, ahol múzeumpedagógiai foglalkozáson vettek részt a gyerekek. Utána a gyerekekkel közösen írtunk egy történetet Ráth Györgyről és feleségéről majd elkezdődött a munka! A tábor animációs tanára Hadházi Kata (MOME animáció szak) volt, aki kiemelkedően jó ötleteitekkel és rendkívül magas szintű technikai tudásával emelte a tábor színvonalát. A film összeállítása előtt praxinoscoppal 10 fázisos animációt készítettetek a gyerekek, hogy ráérezzenek az animáció lényegére, aztán elkészültek a pörgettyűk is, amelyek működése szintén a mozgóképen nyugszik. A kis csoportok megnézték azt is, hogy hogyan készül a stop motion animáció, és ők maguk mozgatták a figurákat. Aztán a narrációt is a saját szavaikkal mondták fel, valamint a címet és a zenét is megszavaztattuk a gyerekekkel. Az utolsó nap elkészült a teljes film, a szülőknak bemutattuk.

A harmadik animációs tábort 2021-ben rendeztük meg a Ráth György-villában, *Legyél sztár-rajzoló!* címmel. Ennek a nyári tábornak a fókuszában az iparművészek álltak, akikből sztárokat faragtunk. Először elgondolkoztunk azon, hogy kikből lehetnek sztárok, kik tekintenek a gyerekek sztároknak, milyen tulajdonsággal bírnak a sztárok. Majd közösen kiválasztottuk azokat a művészeket, akikből sztárokat fogunk kreálni. Eljátszottunk azzal a gondolattal, hogy mi történne akkor, ha a szecesszió sztárjai egy napot a Ráth-villában vendégeskednének. Megismertük az alkotók (Zsolnay, Tiffany és Gallé valamint Moser) személyes élettörténetét, az életükből vett egy-egy érdekes

epizód segített elképzelni őket, és kitalálni azt is, hogy melyik tárgyat tervezték, majd a legszebbeket lerajzoltuk. A mesterdarabok dísziből, motívumaiból animált múzeumi GIF-et kreáltunk. Stop-motion technikával egy olyan filmet készítettünk, amelyben a szecesszió szuperhősei visszajönnek a villába egy vacsorára, azután a gyerekek rajzai „élre kelnek”. Ebben a táborban úgy döntöttünk, hogy beviszünk egy új elemet a filmbe, a szerepjátékot, így a kiállított művészek meglevenedtek. A gyerekek játszották el a művészeket és a múzeumpedagógusok voltak a riporterek, akik kérdéseket tettek fel a nekik.

Az elmúlt évek tábortábori abban erősítették meg, hogy az animáció technikával közelebb lehet vinni a gyerekekhez a művészetet és az átadott információ is jobban rögzül, mint a hagyományos technika használata során. Úgy tűnik, hogy ezzel nem ért véget az Iparművészeti Múzeumban szervezett animációs tábor; biztos, hogy lesz folytatás.

Öt nap a magyar film körül - A Ludwig Múzeum és a Nemzeti Filmintézet – Filmarchívum közös tábora felső tagozatos és középiskolás diákok részére

Dabi-Farkas Rita beszámolója

A Ludwig Múzeum minden évben szervez táborokat különböző korosztályok részére. A táborok alaptematikáját az aktuális kiállítások adják, a 2021-es évben a választás a *Nagylátószög. 120 éves a magyar film* című kiállításra esett. A kiállítás kapcsán nagyon sok pedagógiai vonatkozású program lett tervbe véve, amelyeket a Nemzeti Filmintézet – Filmarchívum munkatársa Erdős Emese, oktatási referens és a Ludwig Múzeum múzeumpedagógiai osztálya szervez. Ennek a programcsomagnak az első megvalósult tagja lett az Öt nap a magyar film körül című tábor, amit általános iskola felső tagozatos és középiskolás diák számára hirdettünk meg.

A Ludwig Múzeum táboraira általában 15 főt fogadunk, de idén a még mindig fennálló pandémia miatt 12 főben maximalizáltuk. A tábor meghirdetése után rövidesen be is telt minden hely, és a jelentkezők

1. kép: A Ludwig Múzeum és a Nemzeti Filmarchívum Öt nap a magyar film körül című táborának résztvevői a praxinoszkópba készült animációjukat nézik (SZABÓ Zsófia © Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Adattár és Digitális Archívum)

jelentős része idén is visszajáró résztvevőkből állt össze.

Ennek a korosztálynak meghirdetett táboraink általában kifejezetten alkotótábor jellegűek, egy, maximum két művet készítenek az öt nap alatt, majd a pénteki, utolsó napon egy kiállítást rendezünk az elkészült produktumokból, művekből. Idén más alaptermatikát használtunk. Nem a képzőművészeti alkotás, hanem az ismeretszerzés, az alkalmazott alkotói készség kibontakoztatása volt előtérben. Míg korábbi táborainknál leginkább egyéni vagy egy-egy esetben páros munkák születtek, az idei évben fontos volt a csoportmunka.

Az öt napot egy-egy filmműfajhoz kapcsoltuk. Hétfőn a némafilmmel, kedden a hangosfilm kezdetével, szerdán a pre-cinemával és animációval, csütörtökön a művészfilmekkel (képzőművészet és filmművészet kapcsolata), pénteken pedig a dokumentumfilmekkel foglalkoztunk. Az adott témákhoz minden esetben egy vagy több filmet megnéztünk, amit a Filmarchívum bocsátott a rendelkezésünkre. Így a gyerekek olyan különlegességeket láthattak, mint például az 1914-ben Kertész Mihály → Amerikában Michael Curtizként ismert rendező, a 'Casablanca' című világhírű, Oscar-díjas film alkotója, rendezésében készült elveszettnek hitt, majd 2006-ban a New York-i Magyar Ház pincéjéből előkerült némafilm. 'A tolonc', amelynek főszereplői Berkly Lili és Jászai Mari, apropót adott arra is, hogy régi nagy színészelegendákra csodálkozhassanak rá a gyerekek, akiket leginkább csak utcák, intézmények nevéként ismernek.

A régi néma és fekete-fehér filmek nagy kihívást jelentenek egy mai fiatal számára, akik sokkal gyorsabb vágásokhoz, vibráló színekhez, dinamikusabb cselekményhez szoktak hozzá. Így 'A tolonc' című egyórás némafilmet nem egyben, hanem többször megállítva néztük végig, a színészi játékot, a dramaturgiát, a cselekményeket egy-egy

2. kép: A Ludwig Múzeum és a Nemzeti Filmarchívum *Öt nap a magyar film körül* című táborának résztvevői a *Nagylátószőg - 120 éves a magyar film* című kiállításban feladatmegoldás közben (SZABÓ Zsófia © Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Adattár és Digitális Archívum)

adott résznél elemezve, hogy az esetlegesen lankadó figyelmet az elme a kiemelt szempontok alapján koncentrációra készítse, és a kevesebb és lassabb inger ellenére a diákok ne az unalom állapotába kerüljenek, hanem a nem megszokott megfigyelése felé terelődjenek.

A látottakhoz minden esetben feladatok csatlakoztak, ezek elsősorban a különböző megismert, elemzett műfajokhoz kötődő saját kisfilm készítése volt. Ezeket a feladatokat kiscsoportokban valósították meg. Ilyen feladat volt a némafilm készítés, a Hyppolit, a lakáj című film egy jelenetének kortársított újraforgatása, a művészfilm készítés és a dokumentum/áldokumentum/riportfilm készítés. A technika szempontjából a legegyszerűbb és legkézenfekvőbb megoldást választottuk, amivel minden kamasz rendelkezik manapság, vagyis a mobiltelefon videórögzítő funkcióját és a különböző mozgóképszerkesztő appokat használtuk.

A digitális technikát alkalmazó feladatokon túl a diákok abszolút manuális módon is alkottak mozgófilmet a pre-cinema történetének megismerésére alapozva. Így készítették pörgetős animációs füzetet

(flipbook), zoetróp és praxinoszkóp szalagot, valamint igazi különlegességként 35-ös filmszalagra alkoholos filc használatával egy saját kis animációs filmet rajzolhattak Erdős Emese vezetésével, majd a kisfilmek nagyon művesen megrajzolt, legalább 50 darab álló képkockájába egy klasszikus kézzel tekerős vetítógéppel életet leheltünk. Hatalmas élmény volt mindenkinek, és a nagy filmbemutatókon megszokott tapsvihar önkénytelenül tört ki minden levetített kisfilm után. A gyerekek nagyra becsülték egymást a befektetett munkáért és a kiváló ötletekért!

A tábor a korábbi évekhez képest új eleme volt a meghívott előadók által tartott workshop, előadás, beszélgetés. A diákokhoz így még közelebb hozhattuk a, hogy a filmkészítés és archiválás, a filmtörténet megőrzése mennyi féle különböző alapterületekről érkező, a szakmáját szenvedélyesen képviselő szakembert gyűjt egybe. Így a némafilmekhez kapcsolódóan Pirisi László, filmzeneszerzővel; a forgatókönyvek kapcsán Hussein Evin, a Nemzeti Filmintézet – Filmarchívum munkatársával; a pre-cinemához kapcsolódóan Geréb Anna,

2. kép: A Ludwig Múzeum és a Nemzeti Filmarchívum *Öt nap a magyar film körül* című táborának résztvevői a Nagylátószög - 120 éves a magyar film című kiállításban feladatmegoldás közben (SZABÓ Zsófia © Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum, Adattár és Digitális Archívum)

filmesztétával ismerkedhettek meg a fiatalok.

A tábor öt napja a filmműfajok körbejárása körül zajlott, így sok új ismerettel bővült a résztvevők tudására, valamint a feladatok olyan felismeréseket adtak, amely egyes diákok életében lehet mérföldkő. Az egyik diáklányról kiderült fenomenális némafilm színésznői tehetsége – amiért a hét színészi játékáért kiosztható „Oscar-díjat” oda is ítéltük számára. Másnál a zseniális humorral megfűszerezett rendezői képesség került napvilágra, míg a hihetetlen türelemmel és jó dramaturgiával, grafikai tehetséggel párosult kézzel rajzolt animációk is visszajelzést adhattak több diáknak, hogy a film különböző műfajaival és szerepköreivel érdemes foglalkozniuk! Mindez a közönség részéről is megerősítésre került visszajelzésként, hiszen a zárónap délutánján egy órás vetítési

anyagban mutattuk be az érdeklődőknek mi minden készült öt nap alatt. Nagy siker volt, azt hiszem az egyik legjobb hangulatú bemutatónk lett az elmúlt tizenöt évben.

A táborban elhangzott ismeretek, mozgófilm készítő gyakorlati feladatok jól hasznosíthatóak a közoktatás különböző tantárgyainál, így a médiaoktatásban, illetve vizuális nevelés különböző óráin, valamint magyar és történelem órákon is a kultúrtörténeti összekapcsolódások miatt. Az említett témákban a pedagógusok munkáját könnyítheti a Nemzeti Filmintézet – Filmarchívum által kidolgozott oktatást kiegészítő tanári segédanyagok, az úgynevezett Klassz program, amelyeket [ezen](#) a linken érhetnek el. Ebben óratervek, tantárgyakhoz kapcsolódó összeállítások, kvízek, online játékok, feladatlapok állnak rendelkezésre egyre bővülő számban.